

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою
Кафедра геодезії та картографії

05-04-162М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни
«Геодезія»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійними програмами «Геодезія та землеустрій» та
«Геоінформаційні системи та технології» спеціальності G18
«Геодезія та землеустрій» всіх форм навчання

**Обчислення координат точок замкнутого та розімкненого
теодолітних ходів**

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІАЗ
Протокол № 8 від 24.03.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Геодезія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами «Геодезія та землеустрій» та «Геоінформаційні системи та технології» спеціальності G18 «Геодезія та землеустрій» всіх форм навчання. Обчислення координат точок замкненого та розімкненого теодолітних ходів. [Електронне видання] / Дмитрів О. П. – Рівне : НУВГП, 2026. – 21 с.

Укладач: Дмитрів О. П., к.т.н., доцент кафедри геодезії та картографії, доцент.

Відповідальний за випуск: Янчук Р. М., к.т.н., доцент, завідувач кафедри геодезії та картографії.

Керівник групи забезпечення спеціальності G18 «Геодезія та землеустрій» Янчук Р. М.

© О. П. Дмитрів, 2026
© НУВГП, 2026

Зміст

1. Загальні відомості про теодолітні ходи.....	4
2. Вихідні дані до лабораторної роботи та послідовність її виконання.....	9
3. Обчислення координат точок замкнутого теодолітного ходу.....	12
4. Обчислення координат точок розімкнутого теодолітного ходу.....	17
Додатки.....	19
Список використаної літератури.....	21

1. Загальні відомості про теодолітні ходи

Одним із способів створення планової знімальної геодезичної мережі є побудова на місцевості теодолітних ходів. *Теодолітним ходом* називається хід, в якому кути вимірюють кутомірним приладом з точністю до 1', а довжини сторін лінійним мірним приладом (сталевою стрічкою чи рулеткою) з відносною похибкою 1:2000. Теодолітний хід, який опирається на дві тверді лінії називається *розімкненим* (рис. 1 а), а хід який опирається на одну тверду лінію називається *замкненим* (рис. 1 б).

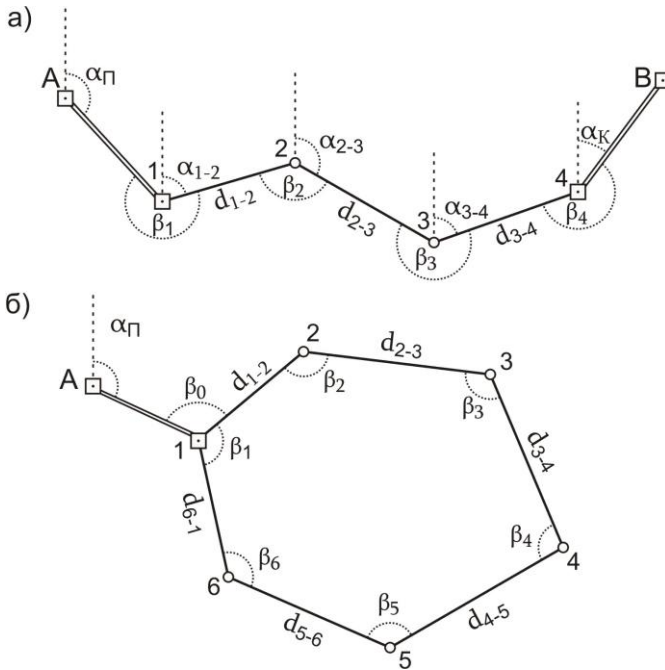

Рис. 1. Схема теодолітного ходу: а) розімкненого; б) замкненого

Тверда лінія – це лінія, в якій відомі координати початкової і кінцевої точок, або координати однієї з точок і дирекційний кут лінії. Тверді лінії на схемі позначаються подвійними лініями (на рис.1: лінія А-1 та 4-В).

Для визначення координат точок ходу необхідно виміряти кути кутомірним приладом $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$ та довжини ліній $d_{1-2}, d_{2-3}, \dots, d_n$. Якщо при русі за напрямком ходу виміряні кути лежать по праву сторону, то їх називають правими і позначають β_p , якщо по ліву сторону – лівими β_l .

Геодезичні роботи, які виконуються на місцевості називаються польовими, а в приміщенні – камеральними роботами.

Польові роботи по прокладанню теодолітного ходу виконуються в такій послідовності:

1. *Рекогносцирування території знімання* – це вивчення місцевості для кінцевого вибору положення вершин теодолітного ходу і прив'язки точок геодезичного обґрунтування до геодезичної мережі. На цьому етапі геодезичних робіт керуються наступними вимогами:

- точки теодолітного ходу повинні рівномірно покривати всю ділянку та розміщуватись у місцях, що є зручними для виконання знімання;
- виходячи з масштабу знімання території є рекомендації щодо довжин сторін ходу, див. таблиця 1.

Таблиця 1

Рекомендовані параметри теодолітного ходу для різних масштабів знімання території

Масштаб знімання	Орієнтовна довжина сторони	Загальна довжина ходу
1:500	20 - 100 м	до 1-2 км
1:1000	50 - 150 м	до 2-3 км
1:2000	100 - 300 м	до 3-5 км

- між суміжними точками ходу повинна бути пряма видимість для вимірювання кутів та сприятливі умови для вимірювання сторін ходу;
- місцезнаходження точок ходу повинно бути вибрано так, щоб забезпечити збереження знака на весь період знімання.

Після вибору місцезнаходження, точки теодолітного ходу закріплюються на місцевості тимчасовими знаками: дерев'яними кілками або металевими штирі.

2. При вимірюванні горизонтальних кутів в теодолітному ході найчастіше використовується спосіб прийомів. За допомогою нього кути вимірюють дотримуючись такої послідовності:

1) теодоліт приводять у робоче положення:

- центрують над вершиною кута;
- встановлюють вісь обертання приладу у вертикальне положення (приводять бульбашку циліндричного рівня на середину за допомогою піднімальних гвинтів);

- візують на точку.

2) визначають, яка точка кута буде правою, а яка лівою по відношенню до геодезиста. Для цього стають у вершині обличчям до кута – за правою рукою буде права точка, за лівою – ліва, на ці точки встановлюють віхи;

3) знімають відліки зі шкали горизонтального круга за допомогою відлікового мікроскопа при одному положенні вертикального круга за напрямками на праву та ліву точки;

4) величину виміряного кута знаходять віднімаючи від відліку на праву точку відлік на ліву точку. Якщо відлік на праву точку буде меншим ніж відлік на ліву точку, то до нього додають 360° ;

5) переводять зорову трубу через зеніт, внаслідок цього вертикальний круг займе інше положення. Після цього дії вказані вище у пунктах 3 і 4 повторюють і вдруге обчислюють величину виміряного кута.

Якщо значення кута, визначені при положеннях КП і КЛ, відрізняються не більше ніж подвійну точність відлікового пристрою (для приладів технічного класу точності, що використовуються для виконання поставленого завдання, ця різниця має бути не більше $1'$), то обчислюють середнє значення кута та записують у відповідну графу журналу. Якщо різниця між величинами кута, отриманими при положеннях КП і КЛ, більша від подвійної точності теодоліта, вимірювання кута виконують повторно.

Для приведення виміряних на місцевості сторін ходу до горизонтального положення необхідно визначити кути нахилу місцевості ν між точками, які є сторонами теодолітного ходу. Оскільки лише горизонтальні прокладання використовуються при обчисленнях координат точок ходу. Для цього вимірюють вертикальні кути кутотвірним приладом у наступній послідовності:

1) теодоліт приводять в робоче положення;
2) вимірюють висоту приладу i (від точки на поверхні землі до горизонтальної осі обертання зорової труби) рейкою чи рулеткою;

3) зорову трубу у положенні круг ліворуч (КЛ) візують на віху встановлену в кінцевій точці лінії, причому перехрестя сітқи ниток наводять на висоту приладу, відмічену на вісі;

4) після точного наведення зорової труби, знімають відлік за вертикальним кругом;

5) переводять трубу через зеніт і повторюють дії зазначені у пунктах 3-4 при крузі праворуч (КП).

Залежно від конструкції теодоліта робочі формули для визначення кута нахилу v є різні. Для теодолітів типу 2Т30 вони мають такий вигляд

$$v = \text{КЛ} - \text{М0}, \quad (1)$$

$$v = \text{М0} - \text{КП}, \quad (2)$$

$$v = (\text{КЛ} - \text{КП}) / 2. \quad (3)$$

Для теодолітів типу Theo 080А використовують наступні формули

$$v = \text{М0} - \text{КЛ}, \quad (4)$$

$$v = \text{КП} - (\text{М0} + 180^\circ), \quad (5)$$

$$v = (\text{КП} - \text{КЛ} - 180^\circ) / 2 \quad (6)$$

У вищенаведених формулах М0 – це величина місця нуля вертикального круга кутомірного приладу.

3. Вимірювання довжин ліній мірними.

На кінцях лінії, яка вимірюється, встановлюють віхи. Робота виконується двома виконавцями. Один з них прикладає нульовий штрих мірної стрічки до початкової точки і закріплює стрічку шпилькою. Інший укладає стрічку в створі, натягує її та вставляє шпильку на другому кінці стрічки. Таку роботу повторюють до охоплення укладанням стрічки всієї довжини лінії.

В кінці лінії між останньою шпилькою і кінцевою точкою вимірюють залишок r . Для цього протягують стрічку вздовж створу і проти кінцевої точки знімають відлік за стрічкою.

Довжину лінії D вираховують за формулою

$$D = nl_0 + r, \quad (7)$$

де n – число цілих вкладень стрічки на вимірювальній лінії;

l_0 – номінальна довжина мірного приладу (н-д, 50 м);

r – залишок.

Лінію вимірюють в прямому D_{np} та зворотному $D_{зв}$ напрямках та обчислюють відносну похибку $f_{відн.}$ за формулою

$$f_{відн.} = \frac{1}{D_{сер.} / \Delta D}, \quad (8)$$

де ΔD – різниця між величинами довжин ліній виміряних у прямому і зворотному напрямках;

$D_{сер.}$ – середнє значення довжини лінії визначене за формулою

$$D_{сер.} = \frac{D_{np.} + D_{зв.}}{2}. \quad (9)$$

Якщо $f_{відн.} \leq \frac{1}{2000}$, то середнє значення довжини лінії приймають як виміряне з достатньою точністю і його використовують для подальшої роботи.

При обчисленні довжин ліній в результат вимірювань необхідно вести поправки за компарування δD_k та поправки за нахил поверхні місцевості δD_v .

Поправку за компарування δD_k обчислюють за формулою

$$\delta D_k = \Delta l (D_{сер.}/l_0), \quad (10)$$

де Δl – поправка за компарування робочої стрічки;

l_0 – номінальна довжина стрічки.

Для визначення поправки за нахил δD_v за допомогою теодоліта визначають кут нахилу v місцевості. Формула для визначення поправки за нахил δD_v має вигляд

$$\delta D_v = -2D \sin^2(v/2). \quad (11)$$

Величина цієї поправки завжди буде мати від'ємне значення, тому що горизонтальне прокладання завжди менше похилої лінії.

Для визначення поправки за температуру вимірюють температуру t , а поправку обчислюють за формулою

$$\delta D_t = \alpha (t - t_0) D, \quad (12)$$

де α – коефіцієнт лінійного розширення матеріалу мірного приладу;

t_0 – температура компарування приладу.

Остаточне значення горизонтального прокладання лінії d з врахуванням всіх поправок має такий вигляд

$$d = D_{сер.} + \delta D_k + \delta D_v + \delta D_t. \quad (13)$$

2. Вихідні дані до лабораторної роботи та послідовність її виконання

Для виконання лабораторної роботи «Обчислення координат точок замкнутого та розімкненого теодолітних ходів» запропоновано наступні вихідні дані:

2.1. Для обчислення координат замкнутого теодолітного ходу

2.1.1. Схема замкнутого теодолітного ходу представлено на рис. 2, дані польових вимірювань у таблиці 2.

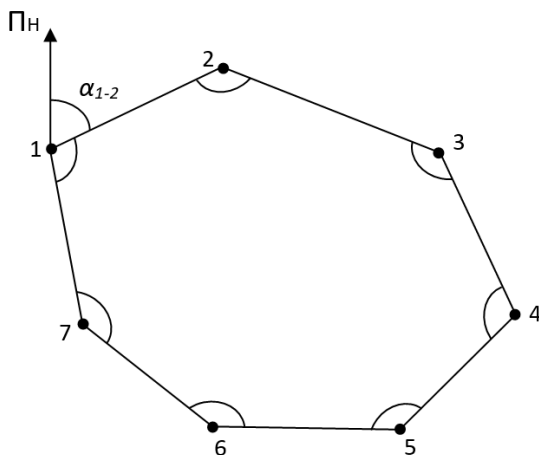

Рис. 2. Схема замкнутого теодолітного ходу

Дані польових вимірювань

№ точки	Горизонтальний кут	Назва лінії	Гориз. прокладання, м
1	76°00.0'	1-2	257.58
2	135°28.5'	2-3	182.31
3	144°02.0'	3-4	196.17
4	135°01.0'	4-5	241.90
5	115°27.5'	5-6	159.77
6	114°02.5'	6-7	267.93
7	180°01.0'	7-1	238.16

2.1.2. Дирекційний кут твердої лінії 1-2 необхідно обчислити за формулою

$$\alpha_{1-2} = 54^{\circ}14' + (K^{\circ} \times 1.1) + (N' \times 4.2), \quad (14)$$

де K – номер академічної групи,

N – номер варіанта.

2.1.3. Координати початкової точки 1 визначити за допомогою наступних формул:

$$X_1 = 8675.00 \text{ м} + (10 \text{ м} \times K) + (0.01 \text{ м} \times N); \quad (15)$$

$$Y_1 = 4872.00 \text{ м} + (10 \text{ м} \times K) + (0.01 \text{ м} \times N). \quad (16)$$

2.2. Для обчислення координат розімкненого теодолітного ходу

2.2.1. Схема замкнутого теодолітного ходу представлено на рис. 3.

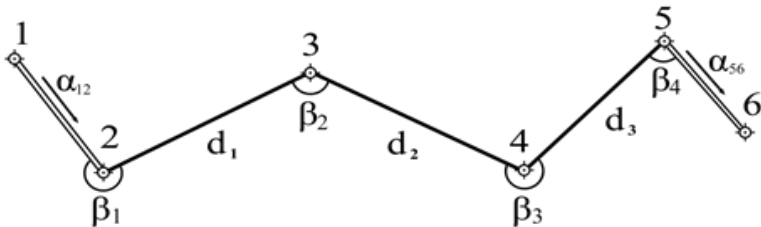

Рис. 3. Схема розімкненого теодолітного ходу

2.2.2. Виміряні кути та довжини ліній теодолітного ходу.

$$\begin{aligned} \beta_1 &= 220^{\circ}00.0', & \beta_3 &= 206^{\circ}02.0', \\ \beta_2 &= 209^{\circ}01.0', & \beta_4 &= 134^{\circ}58.5', \\ d_1 &= 177.37 \text{ м}, \\ d_2 &= 206.00 \text{ м} + (0.2 \text{ м} \times N) = \underline{\hspace{2cm}} \text{ м}, \\ d_3 &= 193.46 \text{ м}. \end{aligned}$$

2.2.3. Дирекційні кути твердих ліній необхідно обчислити за формулою

$$\alpha_{1-2} = \alpha_n = 50^{\circ}00.0' + (20^{\circ} \times K) + (1.1' \times N) = \quad (17)$$

$$\alpha_{5-6} = \alpha_k = 0^{\circ}00.0' + (20^{\circ} \times K) + (1.05' \times N) = \quad (18)$$

2.2.4. Координати вихідних точок

Номер точки	Координата точки	
	X, м	Y, м
2	1010.00	1015.00
5		

Координати пункту №5 вибрати з каталогу координат згідно свого варіанту у таблиці 3.

№ вар.	Група №1		Група №2		Група №3	
	X	Y	X	Y	X	Y
1	1545.05	1025.61	1509.16	1207.97	1413.06	1367.05
2	1545.24	1025.80	1509.27	1208.21	1413.07	1367.32
3	1545.43	1025.99	1509.38	1208.48	1413.09	1367.59
4	1545.61	1026.19	1509.48	1208.70	1413.11	1367.66
5	1545.80	1026.38	1509.59	1208.95	1413.13	1368.12
6	1545.98	1026.57	1509.70	1209.19	1413.15	1368.39
7	1546.17	1026.77	1509.81	1209.44	1413.17	1368.66
8	1546.37	1026.90	1509.95	1209.63	1413.19	1368.89
9	1546.56	1027.09	1510.07	1209.97	1413.24	1369.15
10	1546.75	1027.28	1510.18	1210.11	1413.26	1369.42

11	1546.93	1027.46	1510.29	1210.36	1413.28	1369.68
12	1547.12	1027.65	1510.40	1210.60	1413.30	1369.95
13	1547.31	1027.84	1510.51	1210.84	1413.33	1370.22
14	1547.50	1028.03	1510.63	1211.08	1413.35	1370.48
15	1547.72	1028.13	1510.80	1211.25	1413.37	1370.70
16	1547.91	1028.31	1510.92	1211.49	1413.48	1370.96
17	1548.10	1028.50	1511.03	1211.73	1413.50	1371.23
18	1548.29	1028.69	1511.15	1211.97	1413.53	1371.49
19	1548.48	1028.87	1511.26	1212.21	1413.58	1371.75
20	1548.67	1029.06	1511.38	1212.45	1413.61	1372.05

Послідовність виконання завдання:

1. Обчислення відомості координат точок замкнутого теодолітного ходу.

1.1. Виконати зрівнювання вимірних горизонтальних кутів.

1.2. Обчислити дирекційні кути сторін теодолітного ходу.

1.3. Виконати обчислення і зрівнювання приростів координат.

1.4. Обчислити координати точок ходу.

2. Аналогічні розрахунки виконати при обробці відомості координат точок розімкнутого теодолітного ходу для ходу.

3. Обчислення координат точок замкнутого теодолітного ходу

3.1. Зрівнювання вимірних горизонтальних кутів

Обчислення виконується у «Відомості обчислення координат точок замкнутого теодолітного ходу». Для цього з журналу теодолітного ходу переписують значення горизонтальних кутів з таблиці 2 у відповідну графу цієї відомості (додаток 1). Зрівнювання вимірних горизонтальних кутів виконується в наступній послідовності:

1) обчислюють суму вимірних кутів $\sum_{i=1}^n \beta_{\text{вим.}}$;

2) обчислюють теоретичну суму кутів ходу за формулою

$$\sum \beta_{теор.} = 180^\circ \cdot (n - 2), \quad (19)$$

де n – кількість кутів у теодолітному ході;

3) обчислюють кутову нев'язку

$$f_\beta = \sum \beta_{вим.} - \sum \beta_{теор.}; \quad (20)$$

4) обчислюють допустиму кутову нев'язку теодолітного ходу

$$f_{\beta_{доп.}} = \pm 1' \sqrt{n}; \quad (21)$$

5) перевіряють чи виконується нерівність

$$f_\beta \leq f_{\beta_{доп.}}. \quad (22)$$

Виконання умови (22) означає, що кутові вимірювання виконані з достатньою точністю і кути полігону можна зрівнювати.

6) зрівнювання кутів полягає у розподіленні отриманої нев'язки з протилежним знаком порівну на кожний кут. Ця величина називається поправкою $\mathcal{G}$ і обчислюється за формулою

$$\mathcal{G}_\beta = -\frac{f_\beta}{n}. \quad (23)$$

Поправки обчислюються до $0,1'$ і записуються червоним кольором в колонці «Виміряні кути» над значеннями виміряних кутів. При цьому повинна виконуватись умова

$$\sum \mathcal{G}_{\beta_i} = -f_\beta. \quad (24)$$

6) зрівняні значення кутів β' обчислюють за формулою

7)

$$\begin{aligned} \beta'_1 &= \beta_1 + \mathcal{G}_\beta; \\ \beta'_2 &= \beta_2 + \mathcal{G}_\beta; \\ &\dots\dots\dots \\ \beta'_i &= \beta_i + \mathcal{G}_\beta. \end{aligned} \quad (25)$$

Контроль зрівнювання виконується за формулою

$$\sum \beta'_i = \sum \beta_{теор.}. \quad (26)$$

3.2. Обчислення дирекційних кутів сторін теодолітного ходу

Дирекційні кути сторін теодолітного ходу обчислюються на основі вихідного дирекційного кута та виправлених правих по ходу виміряних кутів за формулами, відповідно схеми теодолітного ходу

$$\alpha_i = \alpha_{i-1} + 180 - \beta_i. \quad (27)$$

У процесі роботи можливі випадки, коли дирекційний кут будь-якої сторони виявиться більшим 360° , тоді від нього необхідно відняти 360° і продовжувати обчислення. у результаті послідовного визначення дирекційних кутів сторін полігону контролем буде значення дирекційного кута вихідної сторони.

Величини горизонтальних прокладань переписують із таблиці 2 теодолітного ходу у відповідну графу відомості.

3.3. Обчислення і зрівнювання приростів координат

Прирости координат Δx та Δy обчислюють за формулами

$$\begin{aligned} \Delta x_{i \text{ обч.}} &= d_i \cdot \cos \alpha_i, \\ \Delta y_{i \text{ обч.}} &= d_i \cdot \sin \alpha_i. \end{aligned} \quad (28)$$

де d_i – горизонтальне прокладання відповідної сторони;
 α_i – дирекційний кут тієї ж сторони.

Прирости координат визначають з точністю до 0,01 м. Вони можуть бути як додатними, так і від’ємними. Тому для зазначення знаків приростів у відомості передбачено окремі стовпці, у які їх необхідно записувати.

Зрівнювання обчислених приростів координат виконується в наступній послідовності:

1) підраховують суму обчислених приростів координат

$$\sum_{i=1}^n \Delta x_{i \text{ обч.}}, \sum_{i=1}^n \Delta y_{i \text{ обч.}}; \quad (29)$$

2) обчислюють теоретичну суму приростів координат за формулами

$$\begin{aligned}\sum \Delta x_{теор.} &= x_{\kappa} - x_n, \\ \sum \Delta y_{теор.} &= y_{\kappa} - y_n,\end{aligned}\tag{30}$$

де x_n, y_n – координати початкової точки ходу;
 x_{κ}, y_{κ} – координати кінцевої точки ходу.

Очевидно, що у випадку замкненого ходу початкова і кінцева точки співпадають, тому для замкненого ходу

$$\begin{aligned}\sum \Delta x_{теор.} &= x_{\kappa} - x_n = 0, \\ \sum \Delta y_{теор.} &= y_{\kappa} - y_n = 0;\end{aligned}\tag{31}$$

3) обчислюють лінійну нев'язку за формулами

$$\begin{aligned}f_x &= \sum \Delta x_{обч.} - \sum \Delta x_{теор.}, \\ f_y &= \sum \Delta y_{обч.} - \sum \Delta y_{теор.};\end{aligned}\tag{32}$$

4) на основі f_x та f_y визначають абсолютну лінійну нев'язку за формулою

$$f_{абс.} = \sqrt{f_x^2 + f_y^2};\tag{33}$$

5) відносну нев'язку вираховують за формулою

$$f_{відн.} = \frac{f_{абс.}}{P} = \frac{1}{P / f_{абс.}},\tag{34}$$

де P – довжина теодолітного ходу, м.

Критерієм точності прокладеного теодолітного ходу є відносна лінійна нев'язка, значення якої для теодолітного ходу не повинно перевищувати 1:2000;

6) якщо відносна нев'язка не перевищує допустимого значення, то нев'язки f_x та f_y розподіляються з протилежними знаками між обчисленими приростами координат пропорційно до довжин відповідних їм сторін шляхом введення поправок

$$\mathcal{G}_{\Delta x_i} = -\frac{f_x}{P} d_i,$$

$$\mathcal{G}_{\Delta y_i} = -\frac{f_y}{P} d_i,$$
(35)

де $\mathcal{G}_{\Delta x_i}, \mathcal{G}_{\Delta y_i}$ – поправки у прирости i -ої сторони довжиною d_i .

Поправки прирости координат визначають з точністю до 0.01 м та записують червоним кольором над відповідними їм приростами.

Контроль обчислення поправок виконують за формулами

$$\sum_{i=1}^n \mathcal{G}_{\Delta x_i} = -f_x,$$

$$\sum_{i=1}^n \mathcal{G}_{\Delta y_i} = -f_y.$$
(36)

7) виправлені прирости координат $\Delta x_{\text{випр.}}$, $\Delta y_{\text{випр.}}$ знаходять за формулами

$$\Delta x_{i \text{ випр.}} = \Delta x_i + \mathcal{G}_{\Delta x_i},$$

$$\Delta y_{i \text{ випр.}} = \Delta y_i + \mathcal{G}_{\Delta y_i}.$$
(37)

Контроль: сума виправлених приростів координат в теодолітному ході повинна дорівнювати теоретичній сумі, тобто

$$\sum \Delta x_{\text{випр.}} = \sum \Delta x_{\text{теор.}},$$

$$\sum \Delta y_{\text{випр.}} = \sum \Delta y_{\text{теор.}}.$$
(38)

3.4. Обчислення координат точок замкнутого ходу

Координати точок теодолітного ходу обчислюють за виправленими приростами координат за таким правилом: координата кожної наступної точки дорівнює координаті попередньої точки плюс відповідний виправлений приріст, тобто

$$\begin{aligned}x_i &= x_{i-1} + \Delta x_{i-1,i} \text{ вимр.}, \\y_i &= y_{i-1} + \Delta y_{i-1,i} \text{ вимр.}\end{aligned}\tag{39}$$

У результаті виконання наведених вище дій послідовно обчислюють координати всіх точок теодолітного ходу.

Контролем правильності обчислень є співпадіння обчислених і заданих значень координат кінцевої точки ходу (це точка №1), яка була і початковою, оскільки хід замкнений.

4. Відомість обчислення координат точок розімкненого теодолітного ходу

Обчислення розімкненого теодолітного ходу виконується у «Відомості обчислення координат точок розімкненого теодолітного ходу» (додаток 2). Для цього у її відповідні стовбці вносять значення горизонтальних кутів та горизонтальних прокладань.

Розрізняють поняття початкових та кінцевих дирекційних кутів сторін та координат пунктів, на які опирається розімкнений хід, а також лівих чи правих вимірних горизонтальних кутів.

Обчислення кутової нев'язки виконують за формулами

а) для лівих вимірних кутів

$$f_{\beta} = \sum_{i=1}^n \beta_{i \text{ вим.}} - [\alpha_{\kappa} - \alpha_n + 180^{\circ} (n+1)];\tag{40}$$

б) для правих кутів

$$f_{\beta} = \sum_{i=1}^n \beta_{i \text{ вим.}} - [\alpha_n - \alpha_{\kappa} + 180^{\circ} (n+1)],\tag{41}$$

де α_n – дирекційний кут початкової твердої лінії (α_{1-2});

α_{κ} – дирекційний кут кінцевої твердої лінії (α_{5-6});

n – кількість сторін ходу.

Допустиму кутову нев'язку для розімкненого ходу вираховують за формулою

$$f_{\beta \text{ доп.}} = \pm 1,5' \sqrt{n+1}.\tag{42}$$

Далі зрівнювання горизонтальних кутів виконується в послідовності описані у пункті 3.1. «Зрівнювання вимірних горизонтальних кутів», використовуючи формули 22-26.

Обчислення дирекційних кутів сторін здійснюють аналогічно викладеним вже правилам для замкненого ходу, в результаті послідовного обчислення дирекційних кутів останнім повинно бути отримане відоме значення a_k дирекційного кута кінцевої твердої сторони ходу.

Прирости координат обчислюють згідно з формулами (28), а нев'язки у прирости координат за формулами

$$f_{\Delta x} = \sum_{i=1}^n \Delta x_{i \text{ обч.}} - (X_k - X_n); \quad (43)$$

$$f_{\Delta y} = \sum_{i=1}^n \Delta y_{i \text{ обч.}} - (Y_k - Y_n), \quad (44)$$

де X_n, Y_n та X_k, Y_k - відомі координати початкової та кінцевої точки ходу (т.2 та т.5).

Абсолютну та відносну нев'язки обчислюють згідно з формулами (33) та (34). Значення відносної нев'язки для розімкненого діагонального ходу не повинно перевищувати 1:1500.

Якщо відносна нев'язка не перевищує допустимої межі, то виконують зрівнювання приростів та обчислюють координати вершин розімкненого ходу аналогічно, як і для замкненого ходу.

У результаті послідовного обчислення координат вершин повинні бути одержані відомі координати X_k та Y_k кінцевої точки ходу.

Додаток 1. Відомість обчислення координат точок замкнутого теодолітного ходу

№ точ.	Кути			Гор. прокл., м	Прирости координат, м						Координати, м			
	Виміряні	Виправлені і	Дирекційні		Обчислені				Виправлені				X	Y
					±	ΔX	±	ΔY	±	ΔX	±	ΔY		
	-0°00.0'													
1	76°00.0'	76°00.0'				-0.07		+0.10					8685.18	4882.18
	-0°00.5'		56°35.6'	257.58	+	141.82	+	215.02	+	141.75	+	215.12		
2	135°28.5'	135°28.0'				-0.05		+0.07					8826.93	5097.30
	-0°00.5'		101°07.6'	182.31	-	35.18	+	178.88	-	35.23	+	178.95		
3	144°02.0'	144°01.5'				-0.05		+0.08					8791.70	5276.25
	-0°00.5'		137°06.1'	196.17	-	143.71	+	133.53	-	143.76	+	133.61		
4	135°01.0'	135°00.5'				-0.07		+0.10					8647.94	5409.86
	-0°00.5'		182°05.6'	241.90	-	241.74	-	8.84	-	241.81	-	8.74		
5	115°27.5'	115°27.0'				-0.04		+0.06					8406.13	5401.12
	-0°00.5'		246°38.6'	159.77	-	63.34	-	146.68	-	63.38	-	146.62		
6	114°02.5'	114°02.0'				-0.07		+0.10					8342.75	5254.50
	-0°00.0'		312°36.6'	267.93	+	181.39	-	197.19	+	181.32	-	197.09		
7	180°01.0'	180°01.0'				-0.07		+0.09					8524.06	5057.41
			312°35.6'	238.16	+	161.18	-	175.32	+	161.11	-	175.23		
1													8685.18	4882.18

$$\begin{aligned} \sum \beta_{\text{практ.}} &= 900^{\circ}02.5' \\ \sum \beta_{\text{теор.}} &= 900^{\circ}00.0' \\ \mathbf{f}_{\beta} &= 0^{\circ}02.5' \\ \mathbf{f}_{\beta \text{ гр. доп.}} &\approx \pm 0^{\circ}02.65' \end{aligned}$$

$$\mathbf{P} = 1543.81 \text{ м}$$

$$\begin{aligned} \sum \Delta X_{\text{практ.}} &= +0.42 \text{ м} \\ \sum \Delta X_{\text{теор.}} &= 0.00 \text{ м} \\ \mathbf{f}_X &= +0.42 \text{ м} \\ \mathbf{f}_{\text{абс.}} &\approx 0.732 \text{ м} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum \Delta Y_{\text{практ.}} &= -0.60 \text{ м} \\ \sum \Delta Y_{\text{теор.}} &= 0.00 \text{ м} \\ \mathbf{f}_Y &= -0.60 \text{ м} \\ \mathbf{f}_{\text{відн.}} &\approx 1/2108 \end{aligned}$$

Додаток 2. Відомість обчислення координат точок розміщеного теодолітного ходу

№ точ.	Кути			Гор. прокл., м	Прирости координат, м								Координати, м		
	Виміряні	Виправлені	Дирекційні		Обчислені				Виправлені				X	Y	
					±	ΔX	±	ΔY	±	ΔX	±	ΔY			
1			50°0.0'												
2	220°00.0'	220°00.0'				0.00		-0.05					1010.00	1015.00	
	-0.5'		10°0.0'	177.37	+	174.68	+	30.8	+	174.68	+	30.75			
3	209°01.0'	209°00.5'				-0.01		-0.06					1184.68	1045.75	
	-0.5'		340°59.5'	206.0	+	194.77	-	67.10	+	194.76	-	67.16			
4	206°02.0'	206°01.5'				-0.01		-0.06					1379.44	978.59	
	-0.5'		314°58.0'	193.46	+	136.72	-	136.88	+	136.71	-	136.94			
5	134°58.5'	134°58.0'											1516.15	841.65	
			0°0.0'												
6															

$$\begin{aligned} \sum \beta_{\text{практ.}} &= 770^{\circ}01.5' \\ \sum \beta_{\text{теор.}} &= 770^{\circ}00.0' \\ f_{\beta} &= 0^{\circ}01.5' \\ f_{\beta \text{ гр.доп.}} &\approx \pm 0^{\circ}2' \end{aligned}$$

$$P = 576.83 \text{ м}$$

$$\begin{aligned} \sum \Delta X_{\text{обч.}} &= 506.17\text{м} \\ \sum \Delta X_{\text{теор.}} &= 506.15\text{м} \\ f_{\Delta X} &= + 0.02\text{м} \\ f_{\text{абс.}} &\approx 0.1712 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum \Delta Y_{\text{обч.}} &= -173.18\text{м} \\ \sum \Delta Y_{\text{теор.}} &= -173.35\text{м} \\ f_{\Delta Y} &= + 0.17\text{м} \\ f_{\text{відн.}} &\approx 1/3370 \end{aligned}$$

Список використаної літератури

1. Геодезія : підручник. Ч. II / А. Л. Островський та ін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2007. 508 с.
2. Дмитрів О. П. Геодезія. Ч. I : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2023. 211 с.
3. Могильний С. Г., Войтенко С. П. Геодезія. Ч. 1 : навч. посіб. Донецьк : ДонНТУ, 2003. 458 с.
4. Порядок топографічної зйомки у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (версія від 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0868-25#n15> (дата звернення: 24.03.2026).
5. Романчук С. В., Кирилюк В. П., Шемякін М. В. Геодезія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 296 с.
6. Терещук О. І., Крячок С. Д. Геодезія. Ч. I : навч. посіб. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. 268 с.
7. Шевченка Т. Г., Мороз О. І., Тревого І. С. Геодезичні прилади : підручник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. 484 с.